

Nr 179

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående godkännande av överenskommelser med vissa OEEC-länder rörande reglering av fordringar och skulder i anledning av den europeiska betalningsunionens likvidation, m. m.; given Stockholms slott den 29 oktober 1959.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL

G. E. Sträng

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås, att riksdagen måtte godkänna de överenskommelser som träffats med vissa OEEC-länder rörande reglering av fordringar och skulder i anledning av den europeiska betalningsunionens likvidation. Vidare föreslås, att Kungl Maj:t erhåller bemyndigande att träffa uppgörelse om de smärre ändringar som kan bli erforderliga i de sålunda ingångna överenskommelserna eller att till riksbanksfullmäktige delegera denna befogenhet. Slutligen föreslås, att åt riksbanken uppdrages att omhänderha skuldtjänsten och vården av de svenska fordringarna samt att riksbanken erhåller bemyndigande att påtaga sig kredit- och kursriskerna för ifrågasvarande fordringar och skulder.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet å Stockholms slott den 29 oktober 1959.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDELL, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anför efter gemensam beredning med ministern för utrikes ärendena och chefen för handelsdepartementet följande.

Med skrivelse den 13 december 1950 (nr 421) har riksdagen bifallit Kungl. Maj:ts proposition nr 1950: 257 angående Sveriges anslutning till den i Paris den 19 september 1950 undertecknade överenskommelsen angående upprättande av en europeisk betalningsunion (EPU). I överenskommelsen fastställdes icke någon tidsgräns för dess giltighet, annat än vad avsåg de delar som innefattade bestämmelser om medlemsländernas kvoter och guldbetalningar till respektive från unionen. Dessa bestämmelser skulle upphöra att gälla den 30 juni 1952, därest enighet icke dessförinnan nåtts om en förlängning. Inom organisationen för europeiskt ekonomiskt samarbete (OEEC) har beslut sedermera träffats om en förlängning ett år i sänder av EPU på för varje gång något växlande villkor. Den senaste förlängningen, som beslutades sommaren 1958, avsåg tiden 1 juli 1958—30 juni 1959 (prop. 1958: B 56, rskr. B 133). I detta sammanhang erinras om, att organisationen år 1955 i samband med beslutet om förlängning av betalningsunionens verksamhet till den 30 juni 1956 beslöt upprätta ett europeiskt monetärt avtal (EMA) avsett att träda i stället för betalningsunionen i en situation, då EPU-länderna övergått till ökad utbytbarhet av sina valutor (prop. 1955: 213, rskr. 398). I de år 1955 och senare träffade besluten om förlängning av EPU:s verksamhet intogs en särskild regel av innebörd att EPU när som helst kunde bringas att upphöra, därest länder vilkas sammanlagda kvotbe- lopp motsvarade minst halva summan av samtliga medlemsländers kvoter tillkännagåve sin avsikt att utträda ur unionen, förutsatt dock att det europeiska monetära avtalet samtidigt trädde i funktion.

Ett erforderligt antal av medlemsländerna i OEEC, däribland Sverige, beslöt den 27 december 1958 att bringa nyssnämnda regel i tillämpning och sålunda låta den europeiska betalningsunionen upphöra och i stället sätta det europeiska monetära avtalet i kraft.

De i Bihang B till EPU-överenskommelsen fastställda reglerna för unionens likvidering trädde därmed i tillämpning. I överensstämmelse med dessa regler överfördes större delen av unionens likvida tillgångar till den inom ramen för det europeiska monetära avtalet upprättade europeiska fonden, medan resterande belopp av dessa tillgångar fördelades mellan EPU:s kreditörer. Medlemsländernas härefter kvarstående fordringar och skulder gentemot EPU omvandlades i enlighet med likvidationsreglerna till bilaterala fordringar och skulder mellan samtliga medlemsländer.

Villkoren för återbetalningen av dessa bilaterala krediter skulle enligt förenämnda Bihang B fastställas genom avtal mellan berörda medlemsländer. Om sådan överenskommelse i något fall icke kunde nås, skulle frågan hänskjutas till OEEC för avgörande. Därest ej heller i OEEC:s råd något beslut kunde träffas, skulle krediten i fråga återbetalas inom tre år och löpa med 2 3/4 % årlig ränta.

För Sverige uppkom genom likvideringen bilaterala fordringar å totalt ca 364 miljoner kronor och bilaterala skulder å ca 359 miljoner kronor. Dessa bilaterala fordringar och skulder fördelar sig på följande länder (belopp i miljoner kronor):

<i>Fordringar:</i>		<i>Skulder:</i>	
Danmark	21,4	Belgien	41,8
Frankrike	157,4	Italien	1,7
Grekland	3,9	Nederländerna	32,8
Island	2,3	Tyskland	281,5
Norge	28,4	Österrike	1,4
Portugal	11,8		
Schweiz	4,1		
Storbritannien	123,8		
Turkiet	11,0		
	364,1		359,2

Utöver de nämnda bilaterala krediterna uppkom vid likvidationen ytterligare vissa fordrings- och skuldförhållanden, sammanhängande med den kredit som Frankrike år 1958 beviljades av OEEC och som skall återbetalas under tiden januari 1960—juni 1962 (1958: B 56, s. 4). Dessa fordrings- och skuldförhållanden, vilka regleras enligt ett av Sverige biträtt OEEC-beslut i juli 1958, representerar dock endast ett garantisystem för de franska betalningarnas fullgörande. Därest garantin skulle komma att tas i anspråk, skulle för Sveriges del uppkomma *dels* en fordran på Frankrike på maximalt 7 383 875 dollar motsvarande ca 38,2 miljoner kronor samt skulder med samma belopp till vissa andra länder, *dels ock* en fordran på Frankrike och andra medlemsländer på maximalt sammanlagt 2 018 508 dollar motsvarande ca 10,4 miljoner kronor samt däremot svarande skulder på 1 990 690 dollar motsvarande ca 10,3 miljoner kronor till vissa andra med-

lemsländer. Skillnaden mellan de två sistnämnda beloppen — 27 818 dollar motsvarande ca 145 000 kronor — utgör Sveriges andel i de unionens tillgångar, vilka togs i anspråk för krediten till Frankrike. Räntan för ifrågasvarande krediter har fastställts till 4 1/4 %.

För Sveriges del har vid förhandlingar under våren 1959 överenskommelser kunnat uppnås angående regleringen av samtliga vid likvidationen uppkomna svenska fordringar och skulder. En närmare redogörelse för dessa överenskommelser, vilka samtliga ingåtts med förbehåll för riksdagens godkännande, lämnas i det följande.

Utvecklingen inom betalningsunionen under dess sista verksamhetsperiod 1 juli—27 december 1958

Som komplettering till de redogörelser beträffande betalningsunionens verksamhet som lämnats i propositionerna nr 1952: 246, 1953: 235, 1954: 219, 1955: 213, 1956: 194, 1957: 193 samt 1958: B 56, må följande nämnas angående utvecklingen inom unionen under dess sista verksamhetsperiod.

Tysklands betydande överskottsställning accentuerades under denna tid ytterligare. Härigenom hade Tyskland vid EPU:s likvidation uppnått en överskottsställning, som översteg kvoten med icke mindre än ca 2,9 miljarder dollar. Belgien hade under perioden ett nettoöverskott å ca 66 miljoner dollar. Landets kumulativa avräkningsposition (eller betalningsställning) vid unionens likvidation uppgick till mer än 75 % av kvoten och Belgien hade därigenom den näst största kreditorpositionen. Även Nederländernas kreditorställning ökade under perioden och vid den sista avräkningsperiodens slut hade mer än hälften av landets kvot utnyttjats. Italien, som sedan 1953 befunnit sig i underskottsställning, övergick under den sista verksamhetsperioden i överskottsställning.

Vad avser debitorländerna må nämnas, att Danmark något minskade sin underskottsställning, medan Frankrike, Norge, Portugal och Storbritannien ackumulerade ytterligare underskott.

De olika ländernas nettoresultat under unionens verksamhetsperioder samt betalningsställning och kredit till respektive från betalningsunionen per den 27 december 1958 framgår av vidstående tabell.

Sverige hade under tiden 1 juli—27 december 1958 ett nettoöverskott gentemot unionen på ca 57 miljoner kronor. På grund av justeringar för av Sverige under bilaterala konsolideringsavtal erhållna amorteringar nedgick emellertid det kumulativa avräkningsöverskottet med 42 miljoner kronor. Sveriges kumulativa avräkningsöverskott uppgick därför per den 27 december 1958 till 23 miljoner kronor, varav en fjärdedel eller icke fullt 6 miljoner kronor utgjorde svensk fordran på EPU.

(Belopp i miljoner dollar)

Land	Nettoreultat 1950—1958								1/7—27/12 1958	Kum. avräkn. position 27/12 1958	Kredit till EPU (+) från EPU (—)	Kvot ¹ 27/12 1958
	1950— 1951	1951— 1952	1952— 1953	1953— 1954	1954— 1955	1955— 1956	1956— 1957	1957— 1958				
Belgien ²	+ 236	+ 509	— 33	— 55	+ 80	+ 222	+ 14	+ 153	+ 66	+ 615,2	+ 153,8	805 (100)
Danmark	— 68	+ 46	— 17	— 92	— 94	+ 4	— 43	+ 10	— 1	— 262,0	— 65,5	468 (36)
Frankrike	+ 194	— 602	— 417	— 149	+ 115	— 180	— 969	— 576	— 317	— 1 939,0	— 484,8	1 248 (691)
Grekland	— 140	— 83	— 28	— 40	— 27	+ 40	+ 5	+ 7	— 49	— 47,9	— 12,0	108
Island	— 7	— 6	— 4	— 5	— 2	— 4	— 3	— 3	— 9	— 28,8	— 7,2	36 (3)
Italien	— 30	+ 194	— 225	— 210	— 225	— 125	— 94	+ 219	+ 73	+ 27,8	+ 7,0	492
Nederländerna	— 270	+ 477	+ 139	— 42	+ 84	— 62	— 36	+ 86	+ 181	+ 483,9	+ 121,0	852
Norge	— 80	+ 21	— 59	— 61	— 70	— 27	+ 41	— 78	— 30	— 348,4	— 87,1	480 (29)
Portugal	+ 59	+ 28	— 25	— 19	— 59	— 33	— 38	— 54	— 37	— 145,7	— 36,4	168
Schweiz	+ 11	+ 158	+ 85	+ 73	+ 10	— 66	— 83	— 189	+ 20	— 47,3	— 11,8	600
Storbritannien	+ 604	— 1 476	+ 371	+ 107	+ 136	— 327	— 225	— 317	— 267	— 1 515,4	— 378,9	2,544 (155)
Sverige	— 59	+ 284	— 44	— 37	— 104	+ 6	+ 111	— 30	+ 11	+ 4,5	+ 1,1	624
Turkiet	— 64	— 96	— 50	— 94	— 38	— 27	— 36	— 50	— 14	— 459,5	— 33,8	120 ³
Tyskland	— 281	+ 584	+ 260	+ 518	+ 296	+ 584	+ 1 336	+ 826	+ 350	+ 4 107,0	+ 1 026,8	1 200 ⁴
Österrike	— 104	— 38	+ 42	+ 106	— 103	— 6	+ 23	— 4	+ 24	+ 21,2	+ 5,3	168

¹ Inom parentes angiven siffra avser tilläggsbelopp, s. k. rallonge, utöver kvot.² Avser Belgien—Luxemburg.³ Rallonge på \$ 100 milj. utöver junipositionen 1958, \$ 444,3 milj.⁴ Obegränsat belopp.

Utvecklingen månad för månad för Sveriges del framgår av följande tabell (belopp i miljoner kronor):

Månad	Netto- resultat	Justeringar på grund av erhållna bilaterala amortering- ar	Kumulativt avräknings- överskott	Kredit till EPU
1958				
Juli	+ 65	- 15	+ 115	+ 29
Augusti	+ 19	- 15	+ 119	+ 30
September	- 20	- 15	+ 84	+ 21
Oktober	- 30	- 15	+ 39	+ 10
November	+ 27	- 15	+ 51	+ 13
1—27 december.....	- 4	- 23	+ 23	+ 6

Den hittillsvarande utvecklingen inom det nya europeiska betalningssystemet

Såsom i det förgående nämnts trädde det europeiska monetära avtalet omedelbart i funktion vid betalningsunionens upphörande den 27 december 1958. Avtalet, vars grundprinciper närmare beskrivits i den tidigare återopade propositionen 1955: 213, innebär i huvudsak att en europeisk fond upprättas för tillhandahållande av högst tvååriga krediter till medlemsländer i tillfälliga betalningssvårigheter. Vidare ingår i avtalet regler för ett multilateralt avräkningssystem, som är kombinerat med begränsad kortfristig kreditgivning. Därjämte innehåller avtalet regler för fastställande av växelkursmarginaler.

Av den europeiska fondens ursprungliga kapital på 600 miljoner dollar utgör Sveriges insats 15 miljoner dollar motsvarande ca 78 miljoner kronor. Härav hade Sverige intill utgången av september månad 1959 inbetalat sammanlagt ca 6,2 miljoner kronor.

I samband med Spaniens inträde i OEEC i juli 1959 beviljades detta land även anslutning till det europeiska monetära avtalet, varvid landets insats i den europeiska fonden fastställdes till 7,5 miljoner dollar. Samtidigt beslöts emellertid, att Spanien skulle tillhöra den kategori länder vilkas bidrag till fonden behöver erläggas först sedan samtliga övriga länders bidrag inbetalats.

Från den europeiska fonden har hittills medgivits krediter till Grekland, Turkiet och Spanien. Grekland beviljades sålunda i januari en tvåårig kredit på 15 miljoner dollar och Turkiet erhöll samtidigt en kredit — likaledes på två år — till ett belopp av 21,5 miljoner dollar. I båda fallen avsåg lånen att ge länderna fortsatt tillgång till kredit, som delvis skulle ersätta de kreditmöjligheter som de åtnjutit inom betalningsunionen. I samband med Spaniens inträde i organisationen och anslutning till det europeiska monetära avta-

let medgavs landet en kredit från fonden på 100 miljoner dollar, varav 75 miljoner gjordes omedelbart disponibla. Resterande kreditbelopp, 25 miljoner dollar, får utnyttjas från den 1 februari 1960, därest organisationen finner, att Spanien gjort tillfredsställande framsteg i fråga om fullföljandet av det stabiliseringsprogram som legat till grund för kreditgivningen. Kreditbeloppen skall återbetalas inom två år från den tidpunkt de blir disponibla. Räntesatserna å dessa krediter har för Grekland och Turkiet fastställts till 3 1/2 % och i fråga om Spanien till 3 3/4 %.

Det multilaterala avräkningssystemet har under avtalets hittillsvarande verksamhet utnyttjats av medlemsländerna endast i mycket begränsad utsträckning. Någon avräkning av saldon berörande Sverige har hittills icke förekommit.

Förhandlingarna rörande de svenska fordringarna och skulderna vid EPU:s likvidation

Vid tidpunkten för EPU:s likvidation förelåg såsom nämnts en svensk fordran gentemot EPU på i det närmaste 6 miljoner kronor. Tillämpningen av EPU:s likvidationsbestämmelser innebar, att av denna fordran ca 1 miljon kronor utbetalades ur unionens konvertibla tillgångar.¹ Sveriges mellanhavanden i övrigt med unionen reglerades genom att Sverige i enlighet med dessa bestämmelser tillskiftades bilaterala fordringar på sammanlagt ca 364 miljoner kronor och bilaterala skulder på inalles ca 359 miljoner kronor (jfr tabellen å s. 3).

I detta sammanhang må erinras om att i juli 1954, i samband med unionens förlängning t. o. m. juni 1955, träffades bilaterala konsolideringsavtal, varigenom en del av kreditorländernas vid denna tidpunkt föreliggande fordringar på unionen ersattes med bilaterala fordringar på debitorländer (jfr prop. 1954: 219, rskr. 391). För svensk del ingicks därvid avtal innebärande en konsolidering av svenska fordringar gentemot Danmark, Frankrike, Italien, Norge och Storbritannien. Vid EPU:s likvidation var samtliga dessa avtal utom det med Italien träffade fortfarande i kraft, och utestående saldon under avtalen utgjorde totalt ca 113 miljoner kronor. Mer än hälften härav utgjorde utestående belopp under det svensk-brittiska konsolideringsavtalet. Nyssnämnda saldon å 113 miljoner kronor ingick i de vid likvidationen uppkomna fordringarna å totalt 364 miljoner kronor.

Såsom tidigare nämnts, skulle enligt EPU-överenskommelsen villkoren för de sålunda förutsatta bilaterala krediterna bestämmas genom avtal i varje särskilt fall mellan fordringsägarlandet och gäldenärslandet. Innan dessa förhandlingar tog sin början, erinrade fullmäktige i riksbanken i skrivelse till

¹ Ett mindre belopp av denna fordran eller 27 818 dollar motsvarande ca 145 000 kronor har vid likvidationen icke utbetalats till Sverige, då beloppet ingår i den förut nämnda krediten från unionen till Frankrike. Beloppet är avsett att utbetalas takt med de franska amorteringarna på krediten.

Kungl. Maj:t av den 5 februari 1959 om att riksbanken vid Sveriges anslutning till EPU bemyndigats vidtaga erforderliga åtgärder för Sveriges deltagande i betalningsunionens verksamhet, men att något särskilt uttalande ej gjorts angående det interna förfarandet på svensk sida vid en upplösning av unionen. Fullmäktige fann starka skäl tala för att såväl skuldtjänsten enligt de blivande skuldavtalen som värden av de svenska fordringarna uppdroges åt riksbanken. I vad avsåge skuldtjänsten visade fullmäktige på det förhållandet, att då avtalen skulle löpa i fordringsägarlandets valuta, kursrisksynpunkten krävde en noggrann, kontinuerlig övervakning av enskilda valutor med möjlighet till omläggning av skuldtjänsten vid ett växlande läge. Även såvitt avsåge de svenska fordringsavtalen syntes fullmäktige önskvärt, att en smidig möjlighet gaves till avtalsförändringar. Med häusyn till vad sålunda anförts förklarade fullmäktige sig beredda att påtaga riksbanken de kredit- och kursrisker, som vore förenade med att svenska fordringar och skulder vid EPU:s likvidering tillätes ligga kvar i riksbanken. Då emellertid ett sådant arrangemang syntes fullmäktige erfordra riksdagens bemyndigande, hemställde fullmäktige att Kungl. Maj:t måtte utverka ett sådant.

I den av Kungl. Maj:t utsedda delegation¹ som förhandlat angående de bilateral avtalen har riksbanken varit representerad. De träffade avtalen har i flertalet fall från svensk sida ingåtts med den svenska regeringen som avtalspart, vilket är i överensstämmelse med vad som närmast torde vara förutsatt i betalningsunionens likvidationsbestämmelser. I avtalen med Italien och Norge är emellertid riksbanken svensk avtalspart. Anledningen härtill är att man från dessa länders sida, med hänsyn till att tidigare konsolideringsavtal med Sverige ingåtts på detta sätt, önskat att riksbanken skulle underteckna även de nya avtalen.

I syfte att undvika större påfrestringar på den svenska betalningsbalansen sattes som mål för förhandlingarna, att man för de största fordringarna och skulderna skulle söka åstadkomma sådana amorteringsvillkor att in- och utgående amorteringar om möjligt balanserade. För de fordringar som avsåg relativt begränsade belopp borde amorteringstidens längd avpassas efter gäldenärsländets betalningsläge. Då en snar återbetalning av de svenska skulderna ur olika synpunkter var önskvärd, blev förhandlingarnas viktigaste uppgift att uppnå en snabb avveckling av de största svenska fordringarna. Den viktigaste förhandlingen kom därför att avse den svenska fordringen gentemot Frankrike, vilken representerade närmare hälften, ca 157 miljoner kronor, av de totala svenska fordringarna. Förhandlingarna med Frankrike ledde till en överenskommelse, som innebär reglering av den svenska fordran på tre år. Av övriga vid likvidationen uppkomna fordringar förelåg den största i förhållande till Storbritannien. Fordringsbeloppet, ca 124 miljoner kronor, var vid likvidationstillfället till omkring

¹ Chefen för Sveriges OEEC-delegation, ambassadören S. I. R. Hägglöf, ordförande, t. f. byråchefen L. G. Kalderén, finansdepartementet, samt bankdirektören S. T. G. Åkermalm och bankokommissarien G. Å. Gustafsson, Sveriges Riksbank, med förste kammarskrivare A. Lindå som sekreterare.

hälften täckt av det år 1954 ingångna konsolideringsavtalet. Den överenskommelse som nåddes med Storbritannien innebär, att det under 1954 års avtal utestående beloppet avvecklas enligt konsolideringsavtalets bestämmelser, d. v. s. denna del av fordringen skall vara slutbetalad inom 2 1/2 år. För den nya krediten överenskoms om betalning inom 2 3/4 år.

Gentemot Danmark uppkom en svensk fordran på totalt ca 21 miljoner kronor, varav omkring hälften representerade utestående belopp under det år 1954 ingångna konsolideringsavtalet. Överenskommelsen med detta land innebär, att det gamla avtalet bringats att upphöra, och att hela fordringsbeloppet skall regleras inom en tidrymd av tre år. Av den i förhållande till Norge föreliggande svenska fordran på ca 28 miljoner kronor representerade ca 10 miljoner kronor utestående belopp under det år 1954 träffade konsolideringsavtalet. Överenskommelsen med Norge innebär, att det gamla avtalet upphävs samt att hela fordringsbeloppet skall regleras inom en tidrymd av sju år. Ifråga om de svenska fordringarna gentemot Grekland och Island förutses i överenskommelserna med dessa länder likaledes en återbetalningstid på sju år.

Beträffande den svenska fordringen på Turkiet — ca 11 miljoner kronor — har någon bilateral överenskommelse icke träffats, då för denna liksom för andra länders motsvarande fordringar på Turkiet skall gälla de villkor som fastställts i ett beslut av OEEC år 1955. I enlighet härmed skall återbetalning ske inom sju år. Vad avser de svenska fordringarna gentemot Portugal och Schweiz, vilka var av relativt liten storleksordning, har avtalats kontant betalning.

Av de vid likvidationen uppkomna totala bilaterala skulderna på ca 359 miljoner kronor förelåg ca 282 miljoner kronor i förhållande till Tyskland. Beträffande denna skuld har överenskommit om betalning inom tre år. För de till Belgien och Nederländerna föreliggande skulderna har överenskommit om reglering inom 2 3/4 år. Avtalet med Belgien förutsätter, att svenska statsskultsbevis utfärdas för huvuddelen av skuldbeloppet. Ifråga om två mindre svenska skuldbelopp gentemot Italien och Österrike på sammanlagt ca 3 miljoner kronor förutser de träffade överenskommelserna kontant betalning. Närmare uppgifter angående de ingångna avtalen har intagits i följande sammanställning.

Såsom framgår av den lämnade redogörelsen, kommer i flertalet fall fordrings- och skuldbeloppen att vara slutbetalda inom tre år från slutavräkningen inom unionen den 15 januari 1959. Omedelbar betalning har avtalats beträffande fordringarna på Portugal och Schweiz samt beträffande skulderna till Italien och Österrike. Längre återbetalningstid än tre år gäller för fordringarna på Grekland, Island, Norge och Turkiet, för vilka löptiden är sju år. Vid bestämmandet av räntan på ifrågavarande fordringar och skulder har den i likvidationsreglerna angivna räntesatsen 2 3/4 % vid treårig löptid varit normgivande. Med undantag för Turkiet-krediten ligger räntesatserna för de på längre tid än tre år utestående beloppen mellan 3 och 4 %. De överenskommelser rörande svenska skulder som inte förutser

*Sveriges fordringar och skulder i samband med EPU:s likvidation.
Ränte- och amorteringsvillkor*

Land	Belopp (milj. kr.)	Löptid	Ränta %	Anm.
<i>Fordringar:</i>				
Danmark	1954 års avtal 9,5	3 år	2 3/4	1954 års avtal upphör Amort. och ränta helårsvis
	Ny kredit .. 11,9			
	21,4			
Frankrike	1954 års avtal 27,7	3 år	2 3/4	1954 års avtal upphör Amort. och ränta halvårsvis
	Ny kredit .. 129,7			
	157,4			
Grekland	3,9	7 år	3	Amort. och ränta halvårsvis
Island	2,3	7 år	3 1/4	Amort. och ränta helårsvis
Norge	1954 års avtal 9,5	7 år	4	1954 års avtal upphör Amort. och ränta halvårsvis
	Ny kredit .. 18,9			
	28,4			
Portugal	11,8	Kontant- betalning	2	
Schweiz	4,1	»	2	
Storbritannien	1954 års avtal 66,5	2 1/2 år	3	Amort. och ränta halvårsvis
	Ny kredit .. 57,3	2 3/4 år	2 3/4	
	123,8			
Turkiet	11,0	7 år	2 3/4	Villkor enl. beslut av OEEC:s råd 29.7.55/C(55) 220 Särskilt avtal mellan Sverige och Turkiet har därför ej träffats
<i>Skulder:</i>				
Belgien	41,8	2 3/4 år	2 3/4	Första amort. senast 30.4.59, därefter amort. och ränta halv- årsvis
Italien	1,7	Kontant- betalning	2	
Nederländerna	32,8	2,5 kontant 30,3 2 3/4 år	2 2 3/4	Amort. och ränta 15.6.59 och 15.10.59, därefter halvårsvis
Tyskland	281,5	3 år	2 3/4	
Österrike	1,4	Kontant- betalning	2	Amort. och ränta kvartalsvis

Anm. I de träffade avtalen är fordringarna uttryckta i svenska kronor och skulderna i fordringsägarlandets mynt. För överskådlighetens skull har dock i denna sammanställning samtliga belopp angivits i svenska kronor.

omedelbar betalning medger uttryckligen rätt för den svenska parten att verkställa amorteringar före stadgade betalningsterminer.

Återbetalningarna på de svenska fordringarna och skulderna medför under 1959 ett svenskt betalningsöverskott å ca 19 miljoner kronor. Under de tre följande åren uppkommer underskott på i runt tal 9, respektive 13 och 11 miljoner kronor. Åren 1963—1965 uppkommer åter överskott på ca 6 miljoner kronor per år.

Departementschefen

Under sin mer än åttaåriga tillvaro har den europeiska betalningsunionen, EPU, genom att erbjuda en mekanism för clearing av överskott och underskott i de löpande betalningarna mellan OEEC-länderna och genom att tillhandahålla automatiska krediter av betydande storleksordning spelat en viktig roll i dessa länders strävan att successivt övergå från ett system med restriktiva och huvudsakligen bilaterala handels- och betalningsarrangemang till en ordning med multilateral handel och friare förhållanden i valutaförbindelserna. I samband med att en mera allmän övergång till yttre konvertibilitet ägde rum i OEEC-länderna, upphörde EPU den 27 december 1958 att gälla och efterträddes av det europeiska monetära avtalet, EMA.

Såsom i det föregående nämnts, innehåller EPU-avtalet detaljerade bestämmelser rörande förfarandet vid unionens likvidation. Vid EPU:s slutavräkning konstaterades, att de svenska fordringarna utgjorde, i svenskt mynt, omkring 364 miljoner kronor, placerade hos nio länder, medan skulderna uppgick till omkring 359 miljoner kronor, fördelade på fem länder.

Vid de förhandlingar som under våren 1959 förts mellan Sverige och övriga OEEC-länder om grunderna för en avveckling av sålunda uppkomna fordringar och skulder, har en ledande princip från svensk sida varit att söka följa de riktlinjer som anges i EPU-överenskommelsen, nämligen att tillämpa en löptid för krediterna på tre år och en räntesats på 2 3/4 %. I flertalet fall har dessa regler i huvudsak kunnat tillämpas, medan i vissa fall avvikelser har gjorts, nämligen i förhållande till Grekland, Island och Norge. De svenska fordringarna på dessa länder har erhållit en återbetalningstid på sju år, medan räntan varierar mellan 3 och 4 %. Såsom nyss anförts gäller enligt ett OEEC-beslut år 1955 även för fordringen på Turkiet en återbetalningstid på sju år. Räntan är här 2 3/4 %. Vid samtliga förhandlingar har, med förbehåll för riksdagens godkännande, överenskommelse kunnat nås om villkoren för reglering av fordringar och skulder. De sålunda träffade uppgörelserna, som riksbanksfullmäktige för sin del godkänt, synes mig innebära en tillfredsställande avveckling av EPU:s verksamhet och bör vara godtagbara för svensk del, varför de ifrågavarande avtalen torde föreläggas riksdagen för godkännande.

Utöver de sålunda träffade uppgörelserna om fordringar och skulder som uppstått vid EPU:s likvidation kan frågan senare bli aktuell om en reglering av de fordringar och skulder som må uppkomma vid en tillämpning

av det garantisystem för 1958 års kredit till Frankrike som i det föregående berörts. Beträffande sättet för en dylik reglering har, med biträdande från svensk sida, beslut fattats inom OEEC i juli 1958.

Det kan under avtalens löptid visa sig nödvändigt att träffa uppgörelse om smärre modifikationer i överenskommelsernas innehåll. Det torde vara lämpligt att Kungl. Maj:t erhåller bemyndigande att träffa sådana uppgörelser, varvid jag förutsätter, att riksbanksfullmäktige först höres. Kungl. Maj:t bör även ha befogenhet att delegera rätten att träffa dylika uppgörelser till bankofullmäktige.

Riksbanksfullmäktige har förklarat sig villiga att låta riksbanken omhänderha såväl skuldtjänsten som värden av de svenska fordringarna samt påtaga sig de kredit- och kursrisker som är förenade med att de svenska fordringarna och skulderna sålunda får ligga kvar i riksbanken. Det synes ur olika aspekter önskvärt att så sker. Hos riksdagen torde därför bemyndigande begäras för riksbanken att omhänderha skuldtjänsten och värden av de svenska fordringarna samt att bära nyssnämnda risker.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att
dels godkänna de överenskommelser som träffats med vissa OEEC-länder rörande reglering av fordringar och skulder i anledning av den europeiska betalningsunionens likvidation;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att träffa uppgörelse om de smärre ändringar som kan bli erforderliga i de sålunda ingångna överenskommelserna eller att till riksbanksfullmäktige delegera denna befogenhet;

dels uppdraga åt riksbanken att omhänderha såväl skuldtjänsten som värden av de svenska fordringarna;

dels ock bemyndiga riksbanken att påtaga sig kredit- och kursriskerna för de berörda fordringarna och skulderna.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Ragnar Sohlman